

Rowan van Garderen en adviseur Theo van Rossenberg.

Van instabiel bodemleven naar stabiele sportmat

Hulp voor fieldmanagers om het systeem onder de grasmat te herstellen

Sportvelden worden intensiever gebruikt dan ooit, terwijl budgetten krimpen en de regels rondom meststoffen en gewasbescherming steeds strenger worden. Veel fieldmanagers herkennen het beeld: een grasmat die snel inzakt, gevoelig is voor stress en schimmel, en na elke speelronde opnieuw moet worden opgelapt. Volgens Rowan van Garderen Statera Ecosolutions en oud-Fieldmanager of the Year Theo van Rossenberg ligt de oorzaak vaak niet in wat er op het veld gebeurt, maar in wat er onder de grasmat misgaat. Zij pleiten voor een andere manier van kijken: niet langer symptoombestrijding, maar systeemherstel.

Auteur: Wijnand Meijboom

Tien jaar geleden startte de ontwikkeling van Natugram. Initiatiefnemer Van Rossenberg werkte daarbij samen met Wim van Garderen. Het idee ontstond vanuit een praktisch probleem: grote hoeveelheden gras uit berm en natuurgebieden werden gemaaid, afgevoerd en verbrand. Volgens Van Rossenberg was dat zonde. "Dat gras bevat veel waardevolle stoffen." De eerste stap was het persen en fermenteren van vers gemaaid, kruidenrijk bermgras. Het sap dat daarbij vrijkwam, werd op kleine schaal getest. Op een aantal sportvelden werd het middel in stroken toegepast om het effect op de grasmat te volgen. Die proef moest laten zien of de voeding daadwerkelijk iets toevoegde aan bodem en wortelontwikkeling. Het uitgangspunt achter Natugram is eenvoudig. Kruidenrijk bermgras bevat van nature de elementen die een grasmat nodig heeft. In natuurlijke systemen komen deze stoffen ook circulair beschikbaar. Door het gras te persen en te fermenteren, komen planteigen stoffen vrij, zoals koolhydraten, sporenelementen en

andere micro-elementen. Aan het extract worden microalgen toegevoegd. Deze zijn rijk aan aminozuren. Het eindproduct is een vloeibare voeding op basis van reststromen. Volgens de ontwikkelaars activeert deze voeding het bodemleven. Daardoor kan het gebruik van gangbare meststoffen worden verminderd. De ontwikkeling van Natugram past binnen de zoektocht naar circulaire toepassingen van groenafval en alternatieven voor traditionele bemesting.

Uit balans

Dat onderscheid is belangrijk, benadrukt Van Rossenberg. 'Traditionele meststoffen maken vaak uitsluitend gebruik van hoofdelementen, waardoor de bodem en de plant uit balans kunnen raken. Daarbij laten we nitraatmeststoffen, die het bodemleven ernstig aantasten, nog buiten beschouwing'. Hij zag in sportvelden die hij onderhield dat de grasgroei wel op gang kwam, maar dat de wortels achterbleven. Volgens hem is dat precies waar veel sportveldproblemen

beginnen: niet bij een tekort aan meststof, maar bij een verstoorde bodemstofwisseling. Een fieldmanager kan dat volgens hem goed herkennen. 'Je kan het zien aan de samenstelling van je grassen, aan het wortelgestel en aan het speelschadebeeld op je veld. De stabiliteit van je sportveld is eigenlijk het belangrijkste gegeven.' Ook schimmeldruk is een signaal. 'Met meststoffen ben je veel kwetsbaarder. In de overgangperiode zie je dat het herstellvermogen met wat wij gebruiken beter is dan met een traditionele meststof.' En dan is er nog de wortel zelf: 'Een wortel is een verticaal draintje dat je in de winter nodig hebt. En als je geen wortel hebt, heb je ook geen draintje.' Wie overstapt op Natugram moet begrijpen dat het systeem tijd nodig heeft. Van Rossenberg is daar duidelijk over: 'In feite moet je met Natugram het eerste half jaar ontgiften. Je moet het eerst schoonmaken.' Dat proces kan tijdelijk zelfs visueel onrust geven. Straatgras verdwijnt namelijk wanneer er geen stikstofovermaat meer is. Van Garderen legt uit: 'Straatgras verdwijnt, dat is natuurlijk iets heel moois, maar op het moment dat het verdwijnt, gaat het wel geel kleuren. Dat kan visueel veel vraagtekens oproepen.' Maar wie doorzet, ziet resultaat. 'Na

het eerste jaar, tweede jaar, ga je het veel beter zien. Dat de bodem gewoon echt werkt.' Een stabiel bodemleven vraagt meer dan alleen een andere voeding. Watermanagement is minstens zo belangrijk, benadrukt Van Garderen. 'Waterbeheer is echt cruciaal. Sommige clubs geven water op het moment dat het maar iets droog is. Wij willen juist de vraag stellen: hoe lang durf je het veld zonder water te laten? Dat geeft zo'n bevordering aan de wortel. Die gaat dieper graven.' Dieper wortelen betekent meer stabiliteit, minder speelschade en minder afhankelijkheid van beluchten. Daarnaast is maatwerk essentieel. Geen sportveld is hetzelfde, zegt Van Rossenberg. Tijdens de ontwikkelfase testte hij Natugram op uiteenlopende ondergronden. 'We hebben een trainingsveld genomen, een zanderig veld, een kleiveld en een complex dat optimaal gebruikt werd. Je ziet dat veldvoeding afhankelijk is van de ondergrond.' Ook de omgeving speelt mee. Zo testte hij een veld naast eikenbomen: 'In eiken zit tannine, en tannine is een stof die het bodemleven niet beter maakt. Je omgeving is ook bepalend.' Het is dus nooit alleen de voeding. 'Het is en, en of, of. Je moet ook naar de grond kijken, de opbouw, hoe het in elkaar zit.'

Voordelen

De voordelen van een stabiel bodemleven zijn groot. 'Door de bodem te voeden zal het bodemleven actief worden en meer in balans komen, op deze wijze kunnen we afstappen van meststoffen toedienen als symptoombestrijding, maar stellen we de bodem in staat het gras te voeden. En door een bodemleven dat in balans is, zullen ook de nuttige bacteriën en schimmels hun werk kunnen doen en zelfs stikstof beschikbaar maken voor de grasmatten. Een bodem in balans betekent ook zeker dat de weerbaarheid enorm toeneemt en dat schadelijke schimmelaantastingen voorkomen zullen worden. Een stabiel wortelgestel zorgt bovendien voor minder speelschade en minder herstelwerk.' Van Rossenberg rekent het voor: 'Bij een sportveld met 40 speelweekenden heb je ongeveer 80 uur per jaar nodig voor speelschadeherstel. Dat is zo'n 4000 euro per veld. Dat kun je minimaal halveren, tot een kwart of zelfs minder.' Ook de maaifrequentie daalt. 'Op golfgreens wordt 120 keer per jaar gemaaid. Dat kon naar 90 keer.' Naast directe kostenbesparing biedt de aanpak ook strategische voordelen. Door minder afhankelijk te worden van bemesting en chemie sluit het beheer beter aan bij duurzaamheidsdoelen en Green Deal-afspraken. Het maakt sportvelden bovendien minder kwetsbaar voor veranderende regelgeving. Van Garderen ziet de sector veranderen: 'Ik zie echt duidelijk een transitiefase waar we nu in zitten. Praktisch en theoretisch klopt het allebei helemaal. Ik heb er echt vertrouwen in.'

Andere manier van kijken

Natugram vraagt geen radicale omslag, maar wel een andere manier van kijken. Niet langer focussen op het corrigeren van symptomen, maar op het herstellen van de processen die bepalen hoe een veld functioneert. Voor fieldmanagers die kampen met terugkerende problemen – slechte beworteling, stressgevoeligheid, hoge onderhoudslast – kan dit het verschil maken tussen blijven bijsturen of eindelijk grip krijgen op het systeem onder de grasmatten. Van Rossenberg en Van Garderen vatten het samen: 'Je moet het eerst ontgiften. Maar als het systeem eenmaal draait, dan zie je pas hoe sterk een veld kan worden.'

Een bodemonster.

BE SOCIAL

 Scan, lees & deel!